

471-476) τῶν συγγραφέων, οἵτινες σώζουσι τὰ ἠρακλείτεια ἀποσπάσματα· ἐν συν-εχειῖ ἀκολουθεῖ ἕτερος πίναξ ἑλληνικῶν λέξεων, αἵτινες ὑπάρχουσι ἐν τοῖς ἀποσπάσμασι (σ. 477-483).

Ἐπίσης ἀκολουθοῦν δύο ἐπι πλεον πίνακες, οἵτινες διαλαμβάνουσι ὁ μὲν τὰ ἐν χρήσει χωρία τῶν ἀρχαίων συγγραφέων, ὁ δὲ πάντα τὰ ἐνυπάρχοντα ὡς περιεχόμενα (σ. 495-496).

Καὶ νῦν ἐν συμπεράσματι ὁ συγγρ. παρουσιάζει ὄντως πρωτότυπον εἰκόνα τῆς Ἡρακλείτειου θεωρήσεως, ἐδραζομένης κυρίως ἐπὶ τῶν πηγῶν, τῶν ὁποίων ὁμως ὁ ἔλεγχος καθίσταται συνεχῶς καὶ ἀδιαλείπτως, ἐν συνδυασμῷ, τόσον πρὸς τὴν ἰδίαν τοῦ συγγραφέως γνώμην, ἐν ἀντιδιαστολῇ πάντοτε πρὸς τὰς καιροῦς, ὅσον καὶ πρὸς τὰς κρίσεις καὶ θεωρήσεις τῶν ἄλλων ἐρευνητῶν καὶ κατὰ καιροῦς περὶ τὸν Ἡράκλειτον ἐκδοτῶν· τὸ ἔργον τοῦ κ. M. Conche, καρπὸς προφανῶς πολυχρονίου μόχθου, ἀλλὰ καὶ ἀγάπης πρὸς τὸν Ἐφέσιον, μεστὸν φιλολογικῶν καὶ ἱστορικῶν περιεχομένου κεκαλυμμένου δὲ καὶ διὰ τινος φιλοσοφικῆς ἐννοιολογίας ἀλλὰ καὶ διὰ τῶν ἐπιτευγμάτων τῆς νεωτέρας ἐρεύνης, δύναται τις ἀπεριφράστως νὰ εἴπῃ ὅτι τοῦτο τυγχάνει ἐν εἶδος Corpus ἢ μᾶλλον «ἐν ἀκριβῆς οἰ-ἀκισμα πρὸς στάθμην» περὶ παντὸς Ἡρακλείτειου ζητήματος· καὶ ἀναλογίζομαι λίαν εὐχαρίστως πρὸς τεσσαράκοντα ἀκριβῶς ἐτῶν τὸν ἀλῆστου μνήμης Γάλλον καθηγητὴν μ. Emile Brehier, ὅστις τόσην στοργὴν καὶ ἀγάπην ἔτρεφε πρὸς τὸν ἐξ Ἐφέσου φιλόσοφον, ὥστε δύναμαι νὰ ἰσχυρισθῶ ὅτι τὰ μέγιστα συνετέλεσεν οὗτος, ὅπως ἀκολουθήσω τὸν ἱστορικὸν τῆς Φιλοσοφίας κλάδον.

Περαιῶν τὰς γραμμὰς ταύτας δὲν δύναμαι νὰ ὑπεισέλθω εἰς λεπτομερείας ἐξαντλητικὰς, διότι ὁ χῶρος ἐνὸς περιοδικοῦ δὲν ἐπιτρέπει τοιαύτας μακρὰς συζητήσεις· ἄλλως τε γεγονὸς εἶναι ὅτι ὁ ὑποφαινόμενος ἐπὶ τέσσαρας δεκαετίας θεραπεύει τὴν Ἡρακλείτειον ἐρευναν, τὰ δὲ ἐπιτεύγματα αὐτοῦ εὐρηναὶ δημοσιευμένα ἐν Ἑλληνικοῖς καὶ ξένοις Περιοδικοῖς καὶ τοιουτοτρόπως ὁ δυνάμενος δύναται νὰ παρακολουθήσῃ ταῦτα πρὸς ἐξαγωγὴν συμπερασμάτων ἢ καὶ ἄλλων τινῶν θεωρήσεων.

Ἐν μὲν λέξει ἐν τῷ βιβλίῳ τοῦ εἰρημένου καθηγητοῦ δύναται κείμενόν τι ἐκ τῆς Παλατινῆς Ἀνθολογίας (Anth. P: IX 540) νὰ εὕρῃ τὴν πραγματικὴν αὐτοῦ ἔκφρασιν ἐν τῷ προσώπῳ τοῦ συγγραφέως.

*«μὴ ταχὺς Ἡρακλείτου ἐπ' ὀμφαλὸν εἴλεε βίβλον
τοῦφείον· μάλα τοι δύσβατος ἀτραπιτὸς
ὄρφνῃ καὶ σκότος ἐστὶν ἀλάμπητον· ἦν δὲ σε μύστης
εἰσαγάγῃ φανεροῦ λαμπρότερον ἡλίου».*

A. N. ΖΟΥΜΠΟΣ

Ἄριστειδῆ Σ. Φασιανοῦ, *Οἱ οἴξεις τῆς Κοινωνικῆς Ὀντολογίας*. Θεσσαλονίκη 1980, σελ. 313.

Πρόκειται περὶ μελέτης φιλοσοφικοῦ-κοινωνικοῦ περιεχομένου. Ἐν ἀρχῇ

1. Πρβ. Α. Ν. Ζουμπον: Παρατηρήσεις εἰς τὰ λεγόμενα ἀποσπάσματα τοῦ Ἡρακλείτου: Πλάτων 32-33 (1980-1981) σ. 347-349 ἐν μεταφράσει ἢ κυρία ἰδέα τοῦ ἀνωτέρου ἔχει ὡς ἐξῆς: «Ce que nous possédons ne sont pas des fragments d' Heraclite, mais des informations doxographiques tardives».

ὁ σ. ἐξετάζει ἀπὸ ἰδικῆς του σκοπιᾶς τὴν συνειδησιν καὶ τὰς ρίζας τῆς διὰ τῆς ἐνδοσκοπήσεως, ἀφῆνων πολλὰ ἐρωτηματικά διὰ τὸν χῶρον τοῦ ὑποσυνειδήτου, ἡμισυνειδήτου καὶ τῆς ἐν γένει δομῆς τῆς συνειδήσεως.

Ἐξετάζεται ἡ λειτουργικὴ διαδικασία τῆς «ἀπόθησης» καὶ τίθεται ὡς δεδομένον ὅτι ἡ ἰδία συνειδήσις θὰ πρέπει νὰ συναντᾶται καὶ εἰς τὴν πρωτόγονον ὄρδην καὶ εἰς τὴν σύγχρονον κοινωνίαν, ἀφοῦ ἡ διαδικασία τῆς ὄντογενέσεως εἶναι ἀπελπιστικὰ ὁμοία. Διατυπώνονται σκέψεις διὰ τὴν δομὴν τῆς ἀνθρωπίνης γνώσεως καὶ ἐπιχειρεῖται ἀνίχνευσις τῆς παρουσίας τοῦ κοινωνικοῦ στοιχείου ἐντὸς τῶν μυθίων τῆς ἀνθρωπίνης ὑπάρξεως.

Τὰ ὀργανικὰ στοιχεῖα, ἡ οὐσία καὶ ἡ λειτουργικὴ τῆς συνειδήσεως τοῦ ἀτόμου ἐξετάζονται ἐν ἀναφορᾷ πρὸς τὴν ὄντογένεσιν τῆς κοινωνικῆς συνειδήσεως, ὡς καὶ ἡ φύσις, ἡ οὐσία καὶ σχέσις, τοῦ Ἐγὼ καὶ τῆς Κοινωνίας-Ἐγὼ (ἰποκειμένον-ἀντικείμενον, Ἐγὼ-κοινωνία) εἰς μεταλλακτικὰς φάσεις.

Ἡ ἀνάλυσις τῆς οὐσίας καὶ τοῦ περιεχομένου τῆς συνειδήσεως ὡς, καὶ ὁ ἰδιαίτερος τρόπος λειτουργίας τῆς —ἀντιδράσεώς τῆς εἰς τὰ ἐρεθίσματα— ἀπασχολοῦν τὸν σ., ὁ ὅποιος ἐρμηνεύει κατ' αὐτὸν τὸν τρόπον διάφορα γνωστικά, πολιτιστικὰ καὶ κοινωνικὰ φαινόμενα τῆς συγχρόνου ἀγχομένης κοινωνίας.

Ὁ σ. ἐστόχευσε νὰ συλλάβῃ καὶ ἐρμηνεύσῃ «τὴν κοινωνία τῆς συνειδήσεως», δηλ. τὴν κοινωνίαν-συνειδήσιν. «τὴν ἰδία τὴν ἀνθρώπινη συνειδήση» εἰς τὰς μεταλλακτικὰς τῆς μορφᾶς καὶ καταλήγει εἰς τὸ ὅτι, ἂν γνωρίσωμεν τὴν σχέσιν κοινωνίας-Ἐγὼ θὰ διευκολυνθῶμεν εἰς τὴν ἔρευναν καὶ ἀνάλυσιν τοῦ κοινωνικοῦ φαινομένου διὰ νὰ προωθήσωμεν μίαν Κοινωνιολογίαν ἀνωτέρου ἐπιπέδου.

Ἡ ἀνωτέρω ἐργασία διαφωτίζει ἐπαρκῶς τὸν ἀναγνώστην διὰ νὰ κατανοήσῃ τὴν θέσιν τοῦ ἀτόμου ἐναντι τοῦ κοινωνικοῦ φαινομένου.

ΑΝΤΩΝΙΟΣ Ν. ΛΟΞΑΣ

Porphyry's Letter to his wife Marcella: Concerning the life of Philosophy and the ascent to the Gods, trans. by A. Zimmern with an introduction by D. R. Filader Grand Rapids, MI: Phanes Press, 1986, 59 pages, paper \$ 4.95.

Phanes Press (PO Box 6114, Grand Rapids, MI 49506) is to be highly commended for undertaking the publication of such important courses as the present one which ironically was out of print for nearly a hundred years.

In this *Letter to his wife Marcella* Porphyry (c. 233-305 A.D.) the fascinating disciple of Plotinus and hearer of Origen, explains in a personal and moving way, why in his 70s he chose to marry Marcella, a widow of a close friend who had seven children, consoles her and reminds her not to neglect the life of philosophy, conceived of here as the care of the soul in her re-ascent to the One. Porphyry writes of how God is best honoured and of the divine principles which must be upheld by the philosopher in daily life. He notes that «no two things can be more entirely opposed to one another than a life of pleasure and ease, and the ascent to the gods». In this *Letter* Porphyry describes the preparatory stages of that ascent, and how the ascent is accomplished.

Porphyry's interesting and unusual *Life of Plotinus, The Philosophy*